

MILAN KLEPIKOV / 25. 6. 2020

Zemřel Petr Král

U všeho, co bylo v uplynulých dnech vysloveno na adresu českého básníka Petra Krále při smutné příležitosti jeho úmrtí 17. června ve věku 78 let, by nemělo zůstat zapomenuto, že šlo také o osobnost, která zanechala nezanedbatelnou stopu v příběhu evropské, potažmo světové filmové esejistiky. „Měřitelná“ je ta stopa tím nejspolehlivějším způsobem: Královy práce v daném žánru jsou totiž čteny a citovány i desítky let po jejich vzniku.

Zejména to platí o *Le Burlesque*, díle z roku 1984, s nímž se musí vyrovnat (třeba i polemicky) každý, kdo se vážněji zabývá poetikou a poetologií americké veselohry němé éry (česky vyšla *Groteska čili Morálka šlehačkového dortu* v roce 1998 v Národním filmovém archivu). Už v osmdesátých letech, když se filozof Gilles Deleuze ve svém bádání dostal k tomuto filmovému žánru, neopomněl na průkopnickou knihu Petra Krále odkázat. Král tehdy už dávno patřil k zavedeným přispěvatelům *Positif*, podle slov Martina Scorseseho nejlepšího odborného filmového periodika na světě. Že kroky čerstvého exulanta Petra Krále vedly v Paříži právě do redakce *Positif*, bylo logické: jak časopis, tak básník měli ve svém „rodokmenu“ zkušenost se surrealismem a jisté sympatie k levici. Zkušenost „romantických“ let, která nikdy nebyla popřena, ale přece jen uzavřena. Výsměch avantgardě, jakmile se z ní stane instituce, a odpor ke všem formám snobismu sblížil básníka s mužem, který přibližně ve stejné době, kdy Petr Král do *Positif* vstoupil, získal v měsíčníku hlavní slovo: s Michelelem Cimentem (šéfredaktorem a duší časopisu zůstává i po více než padesáti letech). Oba přátelé svedla kinematografie dohromady ještě v roce 2011 na festivalu v Karlových Varech, kde byl tehdy Michel Ciment členem hlavní poroty.

O filmu začal Petr Král publikovat už během svých studií dramaturgie na FAMU; seznam titulů filmové řady nakladatelství *Orbis*, kterou několik let vedl, nás i po letech přesvědčí o mladíkově talentu vyhmátnout ty nejzajímavější autory jak tehdejší kinematografické současnosti, tak i minulosti. „Vysoký styl“ psaní o filmu se do

českého prostředí dostal poprvé s generací Teigeovou a Seifertovou ve dvacátých letech minulého století; nikdy tu zcela nezdomácněl, přesto stačil v meziválečném i poválečném období přinést několik pamětihodných textů. Handicap „minoritního jazyka“ filmový poetolog Petr Král nepoznal, převážná část jeho prací byla psána francouzsky, jen zlomek pro exulantské revue, jako bylo Tigridovo *Svědectví* (mj. zásadní esej *Tarkovský čili Hořící dům* [1990]). Než se z Francie do své rodné země vrátil trvale, rozvíjel Petr Král své filmové myšlení mimo jiné za občasných návštěv na katedře filmové vědy Filozofické fakulty, kam ho zval Jiří Cieslar. Postupně také v Česku v různých periodikách a sbornících vyšlo v autorském překladu mnohé z toho, co bylo původně vydáno francouzsky.

V desátých letech našeho století se už navrátilší se exulant k filmu v češtině prakticky nevyjadřoval. U toho, kdo polemiku, dávala-li smysl, vždy vyznával a s očividnou chutí pěstoval, bylo vyloučeno, že by ji vedl s kýmkoli z těch, kdo po Stankovičově a Cieslarově smrti ovládli mediální prostor. V oblasti literární kritiky, kde k žádné podobné pohromě nedošlo, patřily v nejrůznějších přích o dnešní roli poezie Královy kategoricky vyslovované názory pokaždé k vyhledávaným čtenářským radostem. Oživit si je naštěstí můžeme kdykoli nad stránkami *Vlastizrad*.

Vzít do ruky, co kdy napsal Petr Král o filmu, znamenalo (a samozřejmě bude dál znamenat) nejen doopravdy UVIDĚT nějaký film podruhé a většinou mnohem přesněji než napoprvé, ale také dopřát si tu nejkrásnější francouzštinu, tu nejkrásnější češtinu.